

Project no: EIE/07/040/S12.466710

Project Acronym: Mountain RES/RUE

POTICAJ KORIŠTENJA OBNOVLJIVIH IZVORA ENERGIJE I RACIONALNO
KORIŠTENJE ENERGIJE U POLJOPRIVREDNO-PLANINSKIM
ZAJEDNICAMA U CILJU ODRŽIVOG RAZVOJA

**Prijedlozi za uspostavljanje Mreže energetski održivih
planinsko-poljoprivrednih zajednica**

Partneri na projektu:

1. National Technical University of Athens, Greece
2. Rhônalénergie-Environnement, France
3. Syndicate Mixte de Gestion du Parc naturel regional des Monts d' Ardeche, France
4. Energieagentur Obersteiermark, Austria
5. Rouge energy centre - Rouge municipality, Estonia
6. Sofia Energy Agency, Bulgaria
7. Energy Institute Hrvoje Pozar, Croatia
8. European Renewable Energy Council, Belgium
9. Energy Center of West Thessaly, Greece

Druga radionica dionika, 29. rujan 2009, Gospić, Hrvatska

Uvod

Na početku uspostavljanja Mreže energetske održivih planinsko-poljoprivrednih zajednica (MEOPPPZ) potrebno je stvaranje grupe građana koji će se posvetiti promociji tehnologija za korištenje obnovljivih izvora energije (OIE) i racionalno korištenje energije (RKE). Ova grupa lokalnih dionika je glavni pokretač za sva nastojanja zajednice da dosegne visok stupanj energetske održivosti. MEOPPPZ je odgovorna za identifikaciju i uključivanje važnih igrača na području energetike i zaštite okoliša na regionalnoj razini. Nadalje, na temelju zajedničke vizije za razvoj zajednice MEOPPPZ treba definirati **Akcijni plan energetske održivosti (APEO)** te kroz poticaj implementacije projekata OIE i RKE u kojoj će sudjelovati svi zainteresirani građani raditi korak-po-korak na ispunjavanju Planom definiranih ciljeva.

Ovaj dokument predstavlja sažetak *Smjernica za uspostavu mreže energetske održivih planinsko-poljoprivrednih zajednica*, koji je pripremljen za drugu radionicu u okviru projekta, koja je održana u Gospiću, 29. rujna 2009. godine.

Sljedeći prijedlozi temelje se na iskustvu regionalnih energetske agencija koje djeluju u cilju promocije korištenje OIE i RKE, a prikupljena su kako bi prikazala uspješno uspostavljene i održavane mreže energetske održivih zajednica u planinskim područjima Europske unije.

Prijedlog aktivnosti kroz koje je moguće potaknuti i učvrstiti rad i održavanje MEOPPPZ:

- 1) **Procjene energetske stanja u zajednici** - izrada energetske bilance
- 2) **Radionice** - Definiranje načela, Povelje, Memoranduma, APEO
- 3) **Integracija projekata** - povezati projekte OIE i RKE s programima za razvoj ostalih sektora
- 4) **Suradnja s drugim lokalnim partnerima** - promocija kroz poslovne odnose
- 5) **Stručne ekskurzije** - posjeti postrojenjima koja se smatraju primjerima dobre prakse
- 6) **Javna izlaganja** - na skupovima s tematikom OIE i RKE tehnologija
- 7) **Širenje informacija** – putem prospekata, letaka, brošura
- 8) **Promocija kroz lokalne medije** - lokalne novine, regionalni radio, TV i Internet
- 9) **Sudjelovanje javnosti** - uključivanje zainteresiranih građana
- 10) **Implementacija demonstracijskih projekata** – pilot postrojenja
- 11) **Obrazovni programi** – za instalaciju i održavanje tehnologija OIE i RKE
- 12) **Komunikacija s drugim organizacijama aktivnim u području OIE i RKE**

1. Procjena energetske stanja u zajednici - izrada energetske bilance

Kratki opis metode

Analiza osnovnih energetske uvjeta u zajednici je početni korak za izradu Akcijskog plana energetske održivosti (APEO). Za izradu energetske bilance potrebno je prikupiti podatke o energetske proizvodnji i potrošnji na regionalnoj razini, bilancu ulazne i izlazne energije, sezonske promjene, podatke o energetske potenciju obnovljivih izvora energije kao i mogućnostima uštede energije.

Koristi

Procjena energetske stanja pruža osnovne informacije i ključne indikatora za izradu Akcijskog plana energetske održivosti (APEO) i kao polazište za redovnu evaluaciju relevantnosti i učinkovitosti plana. Prikupljanje energetske podataka omogućuje fokusiranje na raspoloživi potencijal za investiranje u različite tehnologije, usporedbu zajednice s drugim energetske održivim zajednicama na međunarodnom nivou, a na temelju tih podataka moguće pratiti napredak zajednice prema ciljanoj održivosti. Objavljeni podaci će pomoći da se izbjegnu predrasude i neostvariva očekivanja te podizanju svijesti stanovnika o važnosti racionalnog korištenja energije i mogućnostima korištenja OIE.

Savjeti o provedbi

Iako je procjena energetske stanja prvi korak u definiranju APEO i važno se stvoriti Mrežu energetske održivih planinsko-poljoprivrednih zajednica (MEOPPPZ), kako napori u prikupljanju energetske podataka ne bi usporili implementaciju popularnih projekata, i na taj način umanjila motivaciju tima. Preporuča se savjetovanje sa stručnjakom za prikupljanje i analizu podataka. Rezultate treba prezentirati lokalnoj vlasti i javno objaviti u lokalnim novinama ili drugom obliku lokalnog informiranja.

2. Radionice - Definiranje načela, Povelje, Memoranduma, APEO

Kratki opis metode

Neki koraci u uspostavi MEOPPPZ zahtijevaju aktivni angažman svih članova, kao na primjer za razvoj detaljnog akcijskog plana, kod razvoja zahtjevnih projekata ili periodičnog monitoringa. Za moderiranje/vođenje ovih aktivnosti bi najbolje bilo uključiti iskusnog stručnjaka koji nije osobno involviran u sam proces, odnosno da sam nema direktne koristi od toga. Rezultati radionica trebaju biti razumljivi, prihvatljivi i promovirani od strane svih članova.

Koristi

Specijalizirane radionice sa svim članovima MEOPPPZ je primjeren način da se osigura da zaključci budu prihvaćeni od svih. Na radionici se može vidjeti razina motivacije svih sudionika, njihova očekivanja, razina njihove uključenosti i zadovoljstvo s napredovanjem aktivnosti koje se provode. Zajednička iskustva cijelog tima osnažuje koheziju mreže. Svaki član je svjestan rezultata i postoji zajednički donesen sud o njima. Rezultat prve radionice je osnivanje voditeljstva Mreže na regionalnoj razini, te organizacija članova u

- a) Centralna grupa odgovorna za upravljanje aktivnostima mreže
- b) Radne grupe fokusirane na pojedine teme
- c) Velike grupe (a+b) u kojima se dogovara i definira APEO i ostale strateške odluke koje će se donositi na nadolazećim radionicama

Savjeti o provedbi

Prilikom planiranja radionice ili događaja treba voditi računa o tome da li termin odgovara svim članovima mreže. Vrlo je važno uključiti članove koji su skeptični, te se često događa da su zauzeti i obično izostaju s redovnih sastanaka. Vanjski stručnjak koji vodi radionicu, osigurava objektivnost rasprave i pomaže da ne dođe do konflikta interesa.

3. Integracija projekata - povezivanje projekata OIE i RKE s programima za razvoj ostalih sektora

Kratki opis metode

Implementacija OIE i RKE projekata predstavlja jedan korak prema ostvarivanja višeg cilja, energetske održive zajednice. Obično se ovi projekti provode u kontekstu provedbe APEO mreže. No, provedba projekta za koje nedostaje političke volje ili financijske potpore može biti izvjesnija u okviru drugih planova, programa ili aktivnosti koje su u interesu regije.

Koristi

Implementacija OIE i RKE projekta u kontekstu nekog drugog programa podiže svijest o raznolikosti i višestrukim koristima primjene ovih tehnologija. Kompatibilnost OIE i RKE s drugim interesima u regiji je jedna od najvažnijih prednosti održivog razvoja u planinsko poljoprivrednim zajednicama. Metoda integracije projekata sa sobom donosi potporu projektima znatno većoj mjeri nego što bi bilo moguće osigurati za samostalnu implementaciju OIE ili RKE projekata.

Savjeti o provedbi

Projekt MEOPPPZ treba biti takav da se omogući njegova integracija s drugim programima (npr. programi ruralnog razvoja). No treba imati na umu da je za uspješnu implementaciju APEO ključno da implementacija projekta pridonese održivom razvoju regije.

4. Suradnja s drugim lokalnim partnerima - promocija kroz poslovne odnose

Kratki opis metode

Suradnja s regionalnim partnerima je dio regionalne integracije svakog projekta i vrlo je važna za njegovu održivost i uspješnost. Uključene tvrtke razmjenjuju iskustva o uspješno provedenim projektima, o raspoloživim i kvalitetnim tehnologijama OIE i RKE i njihovom održavanju, kao i o mjerama koje se provode da bi se povećalo iskorištavanje OIE i RKE.

Koristi

Lokalni partneri šire informacije o (ekonomskoj) održivosti projekata OIE i RKE. Partnerstvo pridonosi regionalnoj integraciji i dovodi do sinergijskih učinaka. Suradnja između energetske mreže i uključenih tvrtki pridonosi prosperitetu regije i napretku ka održivom razvoju.

Savjeti o provedbi

Za MEOPPPZ je važno da održivi razvitak definira kao primarni cilj, a posebno u slučajevima kada se dođe do suradnje s tvrtkama koje ne dijele ovaj cilj. Kako su detalji Akcijskog plana energetske održivosti uvijek otvoreni za poboljšanja i prilagodbe, MEOPPPZ treba biti svjesna da dogovori s vanjskim partnerima budu obvezujući, bez obzira na interne promjene.

5. Stručne ekskurzije - posjeti postrojenjima koja se smatraju primjerima dobre prakse

Kratki opis metode

Predrasude i nedostatak informacija često osporavaju realizaciju projekata vezanih za obnovljive izvore energije (OIE) i racionalno korištenje energije (RKE). Posjeti zajednicama koje su primjeri najbolje prakse dobar je način motiviranja lokalnih igrača, dioničara i potencijalnih ulagača u ranoj fazi razvoja energetske mreže. Posjet zajednici koja je uspješno provela projekt OIE / RKE pod usporedivim okolnostima najbolji je argument za pridobivanje skeptičnih građana.

Koristi

Metodologija je prikladna za pridobivanje skeptičnih građana i dioničara čije se protivljenje provedbi projekta temelji na predrasudama i nedostatku informacija. Na izletu se novi članovi mogu upoznati s energetsom mrežom i posebnim tehnologijama, a sudionici mogu osigurati nove veze u posjećenim zajednicama. Ako izlet postane događaj o kojem se priča, energetska mreža i pripadajući projekti promoviraju se i preko samih sudionika.

Savjeti o provedbi

Preporučljivo je u program uključiti kulturološku i gastronomsku ponudu mjesta, posebno za skeptike i nove sudionike, kako bi se povećala privlačnost događaja. Izleti se planiraju prema rasporedu ciljne skupine kako bi se što više ljudi moglo odazvati. Poziv stručnjaku da sudjeluje u izletu podiže kredibilitet događaja i može stvoriti novi kontakt za energetska mrežu.

6. Javna izlaganja - na skupovima s tematikom OIE i RKE tehnologija

Kratki opis metode

Javno predstavljanje podiže svjesnost za OIE i RKE na širokoj razini unutar zajednice. Vanjski stručnjaci predstavljaju inovativne tehnologije OIE i RKE i ističu njihove prednosti za korisnike. Gradsko poglavarstvo te uključene tvrtke i organizacije pokazuju svoju podršku vezanim projektima.

Koristi

Javno predstavljanje uspješno završenih prekretnica motivira sudionike energetske mreže za buduće projekte i povećava razinu prihvaćanja njihovog rada od strane pojedinaca te prihvaćanje energetske mreže u zajednici. Događaj obuhvaća cijelu zajednicu i povećava informiranost o OIE i RKE.

Savjeti o provedbi

Preporučljivo je organizirati prateće programe koji će privući veći broj različitih ljudi, osobito ako se javno predstavljanje ne odražava u sklopu nekog većeg događaja. Uz podršku općine, privatnih tvrtki i drugih organizacija mogu se složiti i osposobiti štandovi koji će izlagati proizvode i usluge vezane uz OIE i RKE. Lokalni poljoprivrednici mogu prodavati svoje proizvode. Škole i udruge mogu izvesti predstave o okolišu, energiji i tehnologijama OIE i RKE. Ključ uspješnog javnog događaja je privući što veći broj ljudi različitim privlačnim atrakcijama koje su ujedinjene zajedničkim ciljem energetske mreže.

7. Širenje informacija prospektima, letcima, brošurama...

Kratki opis metode

Strateške informacije o aktivnostima energetske mreže sažete su u svrhu njihova širenja prospektima, sklopivim prospektima, brošurama ili letcima kojima se promovira razvoj OIE/RKE u zajednici. Informativni materijal izrađen je tako da odgovara određenoj svrsi i interesima određene ciljne skupine.

Koristi

Sam zadatak razbijanja projekta na njegove temeljne funkcije, zahtjeve i dobrobiti, povećava razinu shvaćanja projekta unutar energetske mreže i vodi k boljoj promociji rada članova. Širenje informacija među građanima povećava svjesnost zajednice, ovisno o kakvoći i količini materijala.

Savjeti o provedbi

Nema potrebe da se širenje informativnog materijala ograniči na konvencionalne metode. Ako je u skladu sa svrhom, događaji ili inicijative mogu se promovirati putem tekstova na računima, na općinskom kalendaru, transparentima, posterima ili naljepnicama. Važno je urediti izgled i širenje informativnog materijala u skladu s interesima ciljne skupine.

8. Promocija u lokalnim medijima: novine, regionalni radio, TV i internet

Kratki opis metode

Druga metoda za privlačenje javnosti je širenje strateških informacija lokalnim medijima. Objavljeni članci, izvješća ili intervjui o aktivnostima energetske mreže u velikoj mjeri pridonose povećanju svjesnosti i promociji uređaja tehnologije OIE/RKE.

Koristi

Službenim medijima dopire se do velikog broja ljudi. Objavljeni prilog energetske mreže podiže svjesnost o OIE/RKE u javnosti na mnogo višu razinu. Nadalje, iskustvo pojavljivanja u službenim medijima vlastite energetske mreže pridonosi motivaciji njenih članova i povećava pouzdanje ljudi odgovornih za PR.

Savjeti o provedbi

Od velike je važnosti da je predstavnik energetske mreže u službenim medijima dobro pripremljen u svakom pogledu. Predstavnik mora biti svjestan da on/ona govori prvenstveno u ime energetske mreže, a tek iznimno u osobno ime. Također je preporučljivo razmisliti o internetu kao načinu širenja informacija zajedno s tradicionalnim službenim medijima.

9. Sudjelovanje javnosti - uključivanje zainteresiranih građana

Kratki opis metode

Projekti koji imaju veliki utjecaj na građane zajednice za svoju uspješnu realizaciju zahtijevaju sudjelovanje zajednice na široj razini nego što je energetska mreža. Proces sudjelovanja u ranim fazama projekta sa svim uključenim ljudima pomaže u postizanju dogovora o bitnim detaljima provedbe te se njime izbjegava stvaranje ljutnje i protivljenja.

Koristi

Sudjelovanje javnosti, posebno proces sudjelovanja na široj razini, podiže svjesnost o OIE /RKE u zajednici i povećava prihvaćanje pojedinačnog projekta. Nadalje, što je viši postignuti stupanj regionalne integracije za svaki uređaj OIE/RKE, veća je šansa za učinke sinergije unutar zajednice.

Savjeti o provedbi

Najbolje je da moderator javne rasprave bude neovisan stručnjak. Za uspješnost konferencije od temeljne je važnosti tretirati sve upite kao jednakovrijedne. Rasprava treba biti organizirana u vrijeme koje odgovara svim sudionicima. Proces sudjelovanja može se odvijati nekoliko puta, ali on ne može biti gotov sve dok se ne postigne konačan dogovor.

10. Provedba demonstracijskih projekata - pilot postrojenja

Kratki opis metode

Promocija OIE/RKE općenito, kao i provedba određenih projekata, može se olakšati korištenjem demonstrativnih modela. Postavljanje zračne turbine u blizinu prometnog mjesta pobudit će interes za energiju vjetera i odobravanje zajednice. Bilo da se radi o stanici na solarno punjenje ili bloku leda izoliranom od topline, demonstrativni projekt najbolji je način prikazivanja odzivnosti tehnologije i njene primjene.

Koristi

Demonstrativni projekti i pilot postrojenja trebali bi privući ulagače u stvarni projekt i pridobiti skeptike u održivost tehnologije i njene prikladnosti za regiju. Štoviše, pilot postrojenja, kao načini podizanja svjesnosti zajednice o OIE/RKE općenito, mogu se smatrati preporučljivim projektima samima po sebi.

Savjeti o provedbi

Odabir trenutka za primjenu pilot postrojenja od velike je važnosti jer je njegova namjena pripremiti put za stvarni projekt. Položaj postrojenja određuje se prema faktorima visoke vidljivosti, uklapanja u gradski okoliš, uvjetima pravilnog funkcioniranja, održivosti i lokalnog partnerstva.

11. Program izobrazbe: Informativni događaji, posebice sa svrhom uvođenja i održavanja tehnologija OIE/RKE

Kratki opis metode

Primjena i održavanja tehnologija OIE/RKE zahtjeva stručno znanje za koje se ne očekuje da je prisutno u zajednici, posebice ne na početku njenog razvoja prema održivosti. Program izobrazbe, barem na regionalnoj razini, olakšava pronalaženje stručnjaka za određeno područje i povećava svjesnost o mogućnostima tehnologije OIE i RKE.

Koristi

Metodologija je pogodna jer privlači regionalne obrtnike poput dimnjačara, električara ili graditelja i potiče ih da rukuju s novom tehnologijom. Promocija OIE i RKE tehnologija donosi dvije dobrobiti: prvo, korisnici će vjerojatnije prije uložiti u tehnologije OIE/RKE ako električari imaju iskustva s njima, te drugo, obrtnici će promovirati OIE i RKE u svom privatnom i poslovnom životu razgovarajući o znanju i razumijevanju koje su dobili izobrazbom. Uz to, programi izobrazbe prikladan su način ojačavanja regionalnog razvoja jer povećavaju stručno znanje lokalnih obrtnika.

Savjeti o provedbi

Program izobrazbe mora se izraditi prema interesima i potrebama lokalnih poslovnih ljudi. Unaprijed se moraju uskladiti tematski prioriteti, troškovi te broj, učestalost i trajanje predavanja s poslovnim poduzetnicima. Ako program izobrazbe vode vanjski stručnjaci, preporučljivo je u njihovu provedbu uključiti lokalne organizacije kao podupirući faktor, na primjer, energetske agencije. Tečaj završava s informacijama o mogućoj daljnjoj izobrazbi.

12. Komunikacija s ostalim organizacijama OIE/RKE

Kratki opis metode

Komunikacija s ostalim organizacijama vezanima za OIE/RKE je inspiracija za lokalnu energetska mrežu. Razmjena informacija između mreža i foruma o obnovljivim izvorima energije može biti presudna za dovođenje i promociju projekata. Kontakti s drugim zajednicama početna su točka širenja informacija o pratećim programima, primjerima najbolje prakse, izletima i proširenja lokalne mreže.

Koristi

Potporna drugih organizacija može biti od velike pomoći u promoviranju i provođenju projekata OIE/RKE. Uspostavljanje komunikacijskih kanala između uključenih građana osigurava razmjenu iskustva o primjeni i djelovanju tehnologija održive energije iz prve ruke. Osobna izvješća ljudi koji su uspješno realizirali projekt OIE/RKE, pod uvjetima koji su slični onima energetske mreže, velika su motivacija za razvoj zajednice.

Savjeti o provedbi

Pozivi na suradnju trebali bi biti upućeni od čelnih ljudi u zajednici i voditelja energetske mreže. Poštivanje vremenskog rasporeda svih uključenih osoba i prikladan vremenski rok za pripreme vitalan su dio planiranja svake uspješne komunikacije.